

VILÁGGAZDASÁG

1972. JÚLIUS 18., KEDD

IV. ÉVFOLYAM, 138. (887.) SZÁM

A közös piaci nagyhét nyitánya

A pénzügyminiszterek értekezlete Londonban

A Közös Piac és a csatlakozó négy ország pénzügyminiszterei hétfőn a kora délutáni órákban a londoni Lancaster-House-ban kétnapos tanácskozá-
ra ültek össze, hogy egyeztessék a Tizek álláspontját a nemzetközi pénzügyi rendszer reformjáról. Napirendre került a dollár kulcsvaluta szerepe, az ár-
folyamok megállapításának problémája és a papírarány jelentősége. A talál-
kozóba óhatatlanul belejátszik a most ismét összekuszálódott valutáris hely-
zet. Párizs a közös piaci valutapolitika mielőbbi összehangolását szorgalmaz-
za, hogy legalább a közösségen belül szűnjék meg a valutáris bizonytalanság.
London és Bonn ezzel szemben a problémát globális rendezéssel kapcsolja
össze. Az álláspontok összehangolása annál is fontosabb, mivel a hét közepén
a külügyminiszterek az októberben esedékes közös piaci csúcstalálkozóra sor-
sáról döntenek. A héten több más, kisebb jelentőségű tanácskozás is lezajlik,
sőt hétfőn kettő már be is fejeződött. Izland után hétfőn Svájc és Svédország
is elfogadta a Brüsszel által kínált szabadkereskedelmi egyezmény feltételeit.

A Tizek pénzügyminiszterei zárt ajtók mögött vizsgálják meg a valuta-
rendszer reformját célzó javaslatokat. Kísérletet tesznek rá, hogy — tekin-
tetlenül az IMF két hónap múlva Washing-
tonban tartandó ülésükéig — közös álláspontot alakítsanak ki.

Több tervezet a miniszterek előtt

A pénzügyminiszterek több reform-
tervet is megvizsgálhatnak. Az angol el-
képzelés — írja az MTI londoni tudósít-
ója —, hogy az IMF-nek legyen na-
gyobb súlya a valuták paritásának
meghatározásában, ellenőrizze a külön-
böző országok valuta- és aranytartalé-
kainak szintjét, és szükség esetén te-
gyen ajánlásokat a paritások kisebb
mértékű megváltoztatására. A brit
kormány feleleveníti korábbi javasla-
tát, hogy a dollár, mint nemzetközi
tartalékvaluta szerepét fokozatosan
visszaszorítsák a papírarány javára.

Olaszország négyponos javaslatot
terjesztet be. A Reuter jelentése szer-
int *Malagodi* olasz pénzügyminiszter
„rugalmasan rögzített” paritásokat ja-
vasol, olyan széles ingadozási sávval,
amely elejét venné a bankamatláb-
különbségek által indukált rövid le-
járatú tőkeáramlásnak. A paritást
azonnal meg kellene változtatni, mi-
helyt a fizetési mérlegben jelentős ki-
egyensúlyozatlanság mutatkozik. Az
IMF-nek ilyen esetben „diszkrétén figy-
lemztetnie” kellene az illető ország
kormányát, hogy módosítsa valuta-
árfolyamát. Róma szerint az arany
szerepét fokozatosan az SDR-nél kel-
lene átvennie, a dollár kiváltságos
helyzetét pedig kívánatos lenne meg-
szüntetni.

Vlerick belga pénzügyminiszter re-
pülőéri nyilatkozatában hangzott: a
kormány szintén szívesen venné a
dollár tartalékvaluta szerepének meg-
szüntetését. Brüsszel ezen kívül ja-
vasolja, hogy teremtessen kapcsolatot az
új SDR-kibocsátások és a fejlődő or-
szágok juttatott segélyek között.

Ideges hangulat a devizapiacokon

Bár az előbb említett tervek hosz-
szabb távra szóló reformelképzelések,
a londoni tárgyalásokon a miniszterek
nem mehetnek el szó nélkül a leg-
utóbbi nemzetközi pénzügyi fejlemé-
nyek mellett. A dollár a múlt heti
tőzsdézárásig és hétfőn is gyengült. A
londoni valutatőzsdén elterjedt a hír,
hogy a nyugat-európai kormányok
kénytelenek lesznek elhatározni nem-
zeti valutáknak a dollárhoz viszonyí-
tott külön-külön, vagy közös lebegte-
tést — írja az MTI londoni tudósít-
ója.

Londonban hétfőn délután a font
sterlinget fél centtel magasabban je-
gyezték mint korábban, de nem a font
helyzete javult, hanem a dollár rom-
lott. A dollárbeáramlás megállítására
hétfőn a holland központi bank hozott
korlátozó intézkedéseket: a hosszabb
távú export- és importügyletek finan-
szírozásához külön bankengedély szük-
séges. Egyedül pénteken 225 millió dol-
lár kellett felvásárolnia a holland köz-
ponti banknak az amerikai valuta tá-
mogatására. A Reuter jelentése szerint
ideges a hangulat a frankfurti deviza-
tőzsdén is, bár itt újabb intervenciók
vásárlások nem történtek.

Bár *Giscard d'Estaing* francia gaz-
dasági csúcsminiszter londoni nyilat-
kozatában azt mondta, hogy nem a
jelenlegi pénzügyi helyzet megvitá-
tására érkezett, a megfigyelők úgy vélik,
hogy Párizs a pénzügyminiszteri ér-
tekezlet fórumát is felhasználja, hogy
nyomást gyakoroljon a font lebegte-
tésének megszüntetésére.

Az értekezlet jelentős a hét közepén
összeülő külügyminiszteri konferencia
szempontjából is. Amennyiben a lon-
doni értekezleten sikerül közös állás-
pontot kidolgozni a pénzügyi politika
kérdésében — írja az MTI párizsi tu-
dósítója francia kormánykörökre hi-
vatkozva —, ez kedvezően befolyá-
solná a külügyminiszteri találkozót és
jó előjel lenne a közös piaci csúc-
értekezlet szempontjából is.

A Közös Piac mezőgazdasági minis-
terei Brüsszelben a csatlakozó államok
jövő évi rögzített intervenciók gabona-
árait állapítják meg. Szóba kerül a
marhahús importvámjának a kérdése is.
A vámot múlt hónapban az áremelkedés
miatt megszüntették, majd a közel-
múltban ismét visszállították. Olyan
rendszert akarnak kidolgozni — mon-
dotta egy szakértő —, hogy „ne kell-
jen minden héten más vámoikat meg-
állapítani”. A miniszterek azt is meg-
vitatják, milyen intézkedések szükse-
gesek a szarvasmarhatenyésztés ösz-
tönzésére.

Megegyezés Svájccal és Svédországgal

Befejezés előtt állnak Brüsszel ta-
nácskozási a maradék EFTA-államok-
kal szabadkereskedelmi övezet létesíté-
séről. Először a múlt héten Izlanddal
fejeződtek be a tárgyalások, majd hétfő
délután lezárultak a megbeszélések
Svájccal és Svédországgal is. *Jolles*
svájci delegátus szerint a megállapo-
dás, amely kiegyensúlyozott és mind-
két fél kielégíti, Svájc és a Közös
Piac áruforgalmának 90 százalékát sza-
bályozza. A legtöbb ipari termék vám-
ját öt év alatt szüntetik meg, külön
rendelkezéseket csak néhány piacérzé-
keny termék esetében hoztak. Svájc
kötelezte magát, hogy a közös piaci
országokból származó óraalkatrészeket
is Suisse-Made jelzéssel látja el. A
papírvmókat 11 év alatt szüntetik

Kormányválság fenyegeti Hollandiát

Lemondott a holland kormány két
minisztere, mivel a jövő évi költség-
vetési előirányzatok kérdésében képte-
lenek voltak megállapodásra jutni mi-
nisztertársaikkal. Hága politikai meg-
figyelők biztosra veszik, hogy a közle-
kedésügyi és a tudományügyi minis-
ternek a kormányból való távozása után
Biesheuvel miniszterelnök is bejelenti
kormányának lemondását. Az ötpárti
koalíciós kormány ugyanis elvesztette
parlamentari többségét.

Az 1973-as költségvetési előirányzatot
előírás szerint csak szeptember harma-
dik felében terjesztik a parlament elé,
de annyi már kiszivárgott, hogy jövőre
3,5 milliárd holland forintot összegű
hiánnyal számolnak. A folyamatos, im-
már egy hete tartó, minisztertanácsi
ülésen egyeztek 1,8 milliárd holland
forintot lefaragni a deficitből az egyes
tárcák költségvetési kiadásainak meg-
kurtításával. Az ellentétek ekkor ro-
bantak ki és a vitát csak elmergesítette

meg. Több mezőgazdasági termék for-
galmát is liberalizálják. Nem vetnek ki
vámot a fokhagymára és a fügére, és
Svájc részlegesen liberalizálja a közös
piaci országokból származó zöldség-,
gyümölcs-, virág- és hagszaimportot.

Ausztriával és Finnországgal is még
hétfő estére várták a megegyezést. Ez-
után szakértők dolgozzák ki a tetemes,
mintegy 500 oldalas egyezmény végso-
szövegét, amelyet szombaton ünnepe-
lyes külsőségek között írnak majd alá
Brüsszelben. Mivel minden egyes or-
szággal több megállapodás született ki-
egészítő jegyzőkönyvekkel, a „doku-
mentumhegy” aláírása több órán ke-
resztül fog tartani.

B. T.

Szovjet hitel Chilének

Chile 260 millió dolláros hitelre ka-
pott ajánlatot a Szovjetuniótól —
mondta *Inostroza*, a chilei központi
bank elnöke európai körútjának be-
fejeztével. Moszkvában tették az aján-
latot a hitelre, amelyből a latin-ame-
rikai ország gépeket és beruházási ja-
vakat vásárolhat. A Szovjetunió a 260
milliót 12 évi törlesztésre ajánlotta
fel, 2,5 százalékos évi kamattal.

Inostroza elmondta: a Szovjetunió
Állami Kereskedelmi Bankja bele-
egyezett, hogy közvetlenül finanszíro-
za a két ország közötti ügyleteket.
Elsősorban a szovjet nyersanyagvásá-
rlásokat.

Chilének sikerült bilaterális meg-
állapodást kötnie Franciaországgal,
Belgiummal, Olaszországgal, Dániával
és Hollandiával az idén esedékes tar-
tozások rendezéséről. Előrehaladott ál-
lapotban vannak a tárgyalások más
európai tőkésországgal is. A bilate-
rális megállapodásokhoz a hitelezők
párizsi klubjának áprilisi ülésén el-
fogadott elvi irányvonalak adnak ala-
pot. Annak idején a tőkés hitelezők
megállapodtak abban, hogy morató-
riumot biztosítsanak az 1971 decembere
és 1972 december között esedékes chi-
lei törlesztésekre.

A hét végén lépett hatályba a kínai-
chilei kereskedelmi egyezmény, amelyet
tavaly írtak alá Pekingben. Ennek ke-
retében a két fél kiterjesztette egymás-
ra a legnagyobb kedvezmény elvét, s
megegyeztek abban, hogy a chilei rézért
és feldolgozott réztermékekért, valamint
műszálakért és gyapjúért Kína teát,
rizst, szójababot, vegyitermékeket és
gépeket szállít.

Allende chilei elnök három gaz-
dasági törvénytervezetet terjesztett a pa-
rlament elé. Az első meghatározza a
munkások részvételét a termelés ir-
ányításában az állami és vegyes szek-
torban. A második törvénytervezet
a „saját irányítású” vállalatok országos
rendszerének létrehozását irányozza elő.
Ezeket a gyárakat az ott dolgozó mun-
kások fogják közvetlenül irányítani. A
harmadik garanciákat tartalmazza a
kis és középnagyságú földbirtokok nor-
mális működésére. (Reuter, APA, MTI)

a hadikiadások emelése, a hadsereg fej-
lesztése körül kialakult véleményel-
térés.

Más gazdasági kérdésekben sem volt
egyetértés a koalíciós pártok között. Az
értéknövekedési adó tervezett emelését
sokan inflációs jellegűnek bélyegezték,
amely kiválthatja a termelési költségek
meredek emelkedését.

A kormányválság egyik „mellékter-
mekéként” *Melissen* pénzügyminiszter
távol maradt a Londonban ülésező köz-
ségi piaci pénzügyminiszteri értekezlet-
ről és a holland küldöttséget a köz-
ponti jegybank elnöke, *Zijlstra* vezeti.

Az esetleges kormányválság — han-
goztatják Hágában — kellemetlen hel-
yzetbe hozhatja Hollandiát, amelynek a
következő hónapokban szembe kell
néznie a kibővülő Közös Piac problé-
máival és a nemzetközi pénzügyi re-
form előkészítésével kapcsolatos kér-
désekkel. (Reuter, MTI)

- ◆ A KÖZÖS PIAC PÉNZÜGYMINISZTEREI KÖZÖS ÁLLÁSPONTOT IGYEKEZNEK KIALAKÍTANI Londonban a nemzetközi pénzügyi reformról. A kétnapos értekezlet nagy jelentőségű a hét közepén összeülő külügyminiszteri konferencia szempontjából is, amelyen többek között a Tizek októberi csúcsertekezletéről is döntenek.
- ◆ LEMONDOTT A HOLLAND KORMÁNY KÉT MINISZTERE. Poli-
tikai megfigyelők szerint távozásuk után a kormányfő is bejelenti a
kabinet lemondását. A koalíciós pártok között az elmúlt napokban éles
összecsapásokra került sor a jövő évi költségvetési előirányzatok körül.
A holland központi bank egyébként újabb intézkedéseket hozott a
külföldi tőkebeáramlás megfékezésére.
- ◆ A GAZDASÁGI TEVÉKENYSÉG JUGOSZLÁVIÁBAN a vártnál ke-
vezőbb alakult — állapítja meg az a dokumentum, amelyet a kor-
mány állított össze. Eredmények elsősorban az árak mérséklésében,
a fizetési mérleg deficitjének csökkentésében, a beruházásokban és a
regionális fejlesztésben születtek. A következő hónapokban a fő fel-
adat az export növelése és az áremelkedés további megfékezése.
- ◆ AZ OLASZ KÉPVISELŐHÁZ IS MEGSZAVAZTA azt a törvényter-
vezetet, amely az adóreform elhalasztásáról intézkedik. Az értéknö-
vekedési adót 1973. január 1-én vezetik be, a közvetlen adók reformja
pedig 1974 végére van előirányozva.
- ◆ AZ AMERIKAI ALUMÍNIUMIPARBAN kifejezetten optimista a han-
gulat. Az Egyesült Államok alumíniumgyárainak jövedelme tavaly —
10 év óta — a legalacsonyabb volt, az év első negyedében viszont
kezdte megújulni a termelés és kiszállítás összhangban a kereslet
megélénkülésével.

Új magyar áruk a nigériai piacon

Nigéria, „Afrika óriása”, a kontinens ásványkincsekben és egyéb ter-
mészeti adottságokban egyik leggazdagabb országa. Gazdasági helyzete
szilárd, kereskedelmi kapcsolatai sokrétűek. Nyílt piac, amelyen — jó minő-
ségű árukak feltételezve — egyenlő eséllyel harcolnak a megrendeléseket
a konkurrenciák. A magyar külkereskedelm 1963-ban kötött árucserre-
forgalmi megállapodást az országgal, s azóta főként fogyasztási cikkek érte-
kesítésével, és nyersanyagok importjával tartja fenn nigériai gazdasági kap-
csolatait. Az 1972-es és az azt követő évek új szakaszt nyithatnak a két
ország kereskedelmében: előtérbe került a magyar gépek, műszerek, finom-
mechanikai cikkek és nagyberendezések kivitele.

A 65 milliós Nigéria — alig két évvel
a polgárháború után — gazdaságilag a
fekete kontinens egyik legstabilabb
országa. Nincs fizetési mérleg-deficitje;
növekszenek központi költségvetésének
bevételei; nemzeti jövedelme évi 10—
12 százalékkal emelkedik. Jelenét és
közeljövőjét két tényező határozza
meg: a mezőgazdasági termelés hely-
zete, és az olajipar fejlődése.

Nigéria alapvetően agrárország. A
mezőgazdaság mintegy 60 százalékban
részesedik a GDP termeléséből (ki-
termelőipar 7, feldolgozóipar 6,5, ener-
giatermelés 0,7, építőipar 5,7, kereske-
delem 14, közlekedés 4 százalék) s a
lakosságának több mint kétharmadát
foglalkoztatja.

A mezőgazdasági ágazat feladatai
meglehetősen sokrétűek: a növekvő né-
pesség élelmiszerellátása — a termelés
80 százaléka a belső piacra kerül —;
devizabevételek biztosítása; a foglal-
koztatottság megoldása; ipari nyers-
anyagok termelése; a vásárlóerő növe-
lével a feldolgozóipar támogatása
stb. Nigéria mezőgazdasága azonban
egyre kevésbé képes biztosítani az el-
látást. Termelése évek óta stagnál, a
termelékenység színvonala alacsony
(1971 első felében például 27 százalék
volt a termelésnövekedés). A vilá-
piacon — döntően — 40 százalékkal
megdrágult gyapot s az ugyancsak ke-
mény cikkek számító földimogyoró,
pálmazsír és gumi termelésének csök-
kenése is közrejátszott a nigériai agrár-
visszaesésben. Kakaóbabból ugyan-
akkor csaknem megduplázódott a nigé-
riai termelés — a világpiacon ár 39 szá-
zalékos eséstől kísérve. . .)

Joggal vetődik fel a kérdés: hogyan
stabilizálódott ilyen körülmények kö-
zött ennek az „agrárországnak” a gaz-
dasága, hiszen a tervezett beruhá-
zásokból a mezőgazdaságig igen ala-
acsony — részesedése mindössze 10,5
százalékos. A magyarázat: az olaj.
Termelése alig három év alatt a nigé-
riai gazdaság motorjává vált: az olaj
biztosítja a költségvetési bevételek
kétharmadát, döntően járul hozzá a
kereskedelmi és fizetési mérleg ki-
egyenlítéséhez, segítségével teszi meg
Nigéria a fejlett gazdasági szektor ki-
építéséhez vezető első lépéseket. Irakot
és a Perzsa-öböl államait is megelőzve,
Nigéria 1972-ben minden bizonnyal
megszerzi a világ olajtermelői között
az előkelő nyolcadik helyet, 100 millió
tonna közelébe juttatva éves termelé-
sét (1968-ban 7, 1971-ben pedig már 74
millió tonna olajat adtak a *Shell-BP*,
a *Mobil*, a *Gulf*, a *Texaco*, az *Agip* és
a nemzeti olajvállalatok kútjai). Es
ami balul ütött ki a mezőgazdaságban,
az dollármilliókat hozott az olajipar-
ban: az 1970. végi, 1971. eleji olajcsatá-
rozások utáni áremelés, az új OPEC-
tagnak, Nigériának is szép profitot biz-
tosított.

Magyarország számára, a fekete-
afrikai partnerországok közül kétség-
kívül Nigéria az egyik legjelentősebb.
Az 1963-ban aláírt — szabaddevizás
fizetési módot rögzítő — árucserre-
forgalmi megállapodás keretében 21,3
millió devizaforint értékű magyar és
37,3 millió devizaforint értékű nigériai
áru adta az 1971. évi forgalmat. Első-
sorban fogyasztási cikkek, illetve
kakaóbab, ón, nyersgumi, földidió és
trópusi fa szerepelt a kiviteli listákon,
de jelentős értékkel járultak hozzá a
bevételhez a *MEDIMPEX*, a *HUNGA-
ROCOOP*, *FERUNION* és *TESCO*, il-
letve a *TESCO*, *Kartográfiai Vállalat*,
Geodéziai és Térképészeti Vállalat által
Nigériában létesített vegyes vállala-
latok is.

Nigériát, gazdasága, fejlesztési törek-
vései kiegyensúlyozott fizetési mérlege
rendkívül vonzó piaccá tették, amelyen

a legnevesebb világcégek csapnak össze
a megrendelések megszerzéséért. Ilyen
körülmények között a magyar külke-
reskedelmek eddigi eredményei szép
sikerként könyvelhetők el, de — min-
denképp kezdetnek tekintendők. A fo-
gyasztási cikkek után a gépek és a
finommechanikai berendezések kivite-
lére is mód nyílt. Az érdeklődés adott,
ezt tükrözte a múlt évben Lagosban
rendezett önálló magyar kiállítás, a
MOM és a *METRIMPEX* műszerbe-
mutatója, a *TECHNOIMPEX* ez év
márciusában tartott szerszám- és cipő-
ipari kiállítása is.

A forgalom bővítését segíthetik elő
a két ország kormányai között meg-
indult tárgyalások. Magyarorszá-
g — elsősorban a gépek és finommecha-
nikai eszközök exportjának fejlesztése
érdekében — kormánypolitikai ajánlattal
fel. A nigériai központi kormány
pénzügyminisztériuma a megállapo-
dástervezetet most vizsgálja felül —
aláírására feltehetően még az idén sor
kerül. Mindez a jelenleg folyó üzleti
tárgyalások sikerét is magával hozhat-
ja: a *TRANSELEKTRO* nehézáramú
berendezéseket, a *TECHNOIMPEX* ká-
belgyárat, a *KOMPLEX* különböző
nagyberendezéseket szándékozik érte-
kesíteni Nigériában. Az üzleti kapcsola-
tok erősödését mutatják egyébként a
magas szintű delegációk látogatása is:
néhány napja utazott el Budapestről
például Nigéria délkeleti államának a
küldöttsége.

D. O. Odo kereskedelmi- és iparügyi
miniszter, a delegáció tagja magyar-
országi tárgyalásairól nyilatkozott a
VILÁGGAZDASÁG-nak.

— Európai körútunk során — mon-
dotta — a *TESCO* meghívására látog-
attunk Budapestre. A magyar vállala-
lat, tartományi székhely, Kalabar vá-
rosrendezési tervének elkészítésével
szerzett Nigériában jó hírnevet, s most
csaknem félmillió dollár értékű munkát
kezdenek stadion, szálloda és golfpálya
tervezésével. Államunk főépítészé ma-
gyar mérnök. Réá, és a Nigériában
dolgozó csaknem fél száz magyar szak-
értőre a jövőben is rangos feladatok
várnak.

Budapesti tartózkodásunk alatt jó
néhány fontos üzleti megbeszélésre
került sor. Kakaóbor-üzem létesítéséről
tárgyaltunk például a *KOMPLEX*-szel.
A gyártástechnológiát itt kísérletezték
ki — elégedettek vagyunk az eredmé-
nnyel. Partnerünk a *CHEMOKOM-
PLEX* és a *Filaxia* is; biokombinát építé-
sét készíttik elő. Már elkészítették a
vágóhidból, húsfeldolgozóból, szérum-
és vakcinaüzemből álló komplexum
gazdaságossági számításait. Megállapo-
dásunk értelmében, a *HUNGARO-
COOP* öt kisüzemet szállít majd, be-
mutatóküzésként, mivel a későbbiek
során újabb vásárlásokra is sor kerül-
het.

Államunk (a délkeleti) belpolitikai-
lag és gazdaságilag is fontos helyet
foglalt el Nigéria életében. Érthető, ha
a központi kormány költségvetéséből
jelentős összegekkel részesedünk s
komoly előnyöket élvezünk a beruhá-
zások terén is. Minden lehetőségünk
megvan arra, hogy a jövőben tovább
bővítsük kereskedelmi kapcsolatainkat,
többek közt Magyarországgal is. Mos-
tani tárgyalásaink meggyőzték arról,
hogy importigényeink kielégítésében —
főleg műszerekre, mezőgazdasági gé-
pekre, fogyasztási cikkekre, nagyberen-
dezésekre és a szellemi importra gon-
dolok — a jövőben fokozottan számí-
thatunk a magyar vállalatok termékeire
is.

Elhalasztották az adóreformot Olaszországban

Az olasz képviselőház több napos vita után megszavazta azt a törvénytervezetet, amely az adóreform elhalasztásától intézkedik. Az értéknövekedési adó bevezetésének új időpontja 1973. január 1., míg a közvetlen adók reformjára 1972. november 1. helyett 1974. november 1-én kerül sor. Az olasz kormány néhány nappal ezelőtt már megkapta közös piaci partnereitől a hozzájárulást az értéknövekedési adó bevezetésének elhalasztására.

A pénzügyminiszter hangzott az értéknövekedési adó 1973. január 1-én történő bevezetésének szükségességéről. Az új adó nem fogja az árszínvonalat emelni — mondotta, s a belőle származó jövedelmek ugyanolyan nagyok lesznek, mint amelyek a most érvényben levő forgalmi adó után fognak lenni az államkincstárba.

Az új közvetlen adózási rendszer későbbre halasztását hivatalos helyen az indokolták, hogy nincs elég idő a szükséges intézkedések kidolgozására.

A *Corriere Della Sera* Brüsszelből

küldött jelentést lapjának arról, hogyan értékeli a Közös Piac központjában az olasz gazdasági helyzetet. Brüsszel úgy véli, hogy a termelési költségek esetleges újabb emelkedése ismét kritikus helyzetbe sodorhatja Olaszországot — írja a lap. Ha a munkaszervezők özi megújítása további bérköltségemeléshez vezet, nehezen kerülhető majd el a líra leértékelése és az állami szektorainak további bővítése. Brüsszelben azt a lehetőséget sem tartják kizártnak, hogy további visszaesés esetén a Közös Piac Olaszországgal szemben külön rendszabályokat fogantasson; időlegesen elkülönítve Olaszországot a többi közös piaci államtól, a kialakult nagy különbségek miatt.

Az EGK brüsszeli központja szerint a szakszervezetek és a munkáltatók között 3-4 éves fegyverszünetnek kell bekövetkeznie, és ezzel párhuzamosan jelentős beruházási programra van szükség ahhoz, hogy Olaszország átvészelje a nehéz időszakot. (Reuter, MTI)

AZ ÚTHÁLÓZAT FEJLESZTÉSE AZ OROSZ SZSZSZK-BAN

Moszkvai tudósítónktól:

Az utépítések meggyorsítása évről évre nagyobb feladat. A jelenlegi helyzet nem megfelelő, a teher- és személyszállításokat egyaránt gátolja — ebben foglalható össze az OSZSZSZK Legfelsőbb Tanácsának mostani ülése után elhangzottak.

A köztársaság központi helyet foglal el a Szovjetunióban az áruszállítások szempontjából. Jelentőségét a számok mutatják: 1970-ben az országban a közúti szállítás 14,6 milliárd tonnát tett ki; ebből a mennyiségből az OSZSZSZK 7,9 milliárd tonnával részesedett. A következő években az Uráltól keletre fekvő területek gazdasági kincseinek nagyobb mértékű hasznosításával a köztársaság szerepe tovább emelkedik. Ugyanakkor a helyi termelés is nő — tavaly például 200 vállalat kezdte meg termelését. Ez a nyersanyag a késztermék szállítást, s ezen keresztül a közúti forgalmát növeli. A rossz utak miatt — egyes számítások szerint — 40 százalékkal csökken a szállítóeszközök teljesítménye. E két tényező, s mellettük sok egyéb, sürgetőleg hat a helyzet rendezésére.

Az OSZSZSZK-ban 1975-ig 11 700 kilométer új utat kell építeni, de sokkal nagyobb feladatnak látszik, hogy a kemény útburkolattal rendelkező útháló-

zatot 40 ezer kilométerrel kell növelni — ebből az elmúlt évben 7800 kilométert megépítettek. (1970-ben 221 500 kilométeren volt kemény útburkolat a köztársaságban.) Ha az elképzelések megvalósulnak, öt év alatt 3,4 milliárd rubelt takarít meg a népgazdaság a szállítási költségeken.

A felszólalók néhány hiányosságra is rámutattak, amely nehézségeket okozhat a terv végrehajtásában. Gyakorlatilag ma már az utépítésnél és a karbantartásnál számúzták a nehéz fizikai munkát. De ezek a drága gépek nem megfelelő szervezés miatt naponta átlag csak 8-9 órát dolgoznak. Igaz, néha közlekedésnek anyagellátási (bitumen, cement, kő) gondok is.

Pénzügyi problémákkal is foglalkoztak: 1971-ben 650 millió rubelt fordítottak utépítésre, szemben az 1958. évi 40 millióval. Ez jelentős összeg, de néha mégis kevésnek tűnik. Az egyik képviselő megemlítette, hogy 2000 kilométer új megépítése 100 millió rubelbe kerül — amit soknak találnak. A drága munkával sok esetben nincs összhangban a minőség. Az egyik vidéken előfordult, hogy a várható forgalom hiányos felbecsülése miatt az idén átadott 36 út közül húsz további javításra szorult.

A VG JELENTI

● Marzaban miniszterelnök-helyettes, gazdasági és kereskedelmi miniszter vezetésével egyiptomi küldöttség tartózkodik Varsóban. A küldöttség részt vesz a lengyel—egyiptomi ipari együttműködési bizottság harmadik ülésének munkájában.

● Iraki gazdasági kormányküldöttség érkezett Szófiába. Az iparügyi miniszter vezette delegáció a gazdasági együttműködés kérdéseiről folytat tanácskozásokat. Egyidejűleg egy bolgár tartályhajó 25 000 tonna nyersolajjal elhagyta a szíriai Banias kikötőt. Az olaj irakból érkezett, az államosított IPC vállalat tulajdonában volt olajmezőkről.

● Befejeződtek a lengyel—bolgár politikai és gazdasági tárgyalások. Poliszowski lengyel külügyminiszter bejelentette, hogy konkrét lépések születtek a hajógyártó-, a gép-, vegyi és élelmiszeripari kooperáció fejlesztésére.

● Líbiában új kormány alakult. A kormánylista tanúsága szerint előtérbe kerültek a gazdasági kérdések: külön tervezésiügyi minisztériumot hoztak létre; az eddigi ipar- és gazdaságiügyi minisztériumot kettéválasztották, külön gazdasági minisztériumot alakítottak, az iparügyi minisztériumhoz hozzávették a korábbi kőolaj- és bányai minisztérium bányai részlegét; a kőolajügyeket pedig ezentúl önálló minisztérium intézi.

● Kína szívesen látná Pekingben Tanaka új japán miniszterelnököt — mondotta Csou En-laj. A kormányfő Szaszakival, a japán szocialista párt volt elnökével tárgyalt, és neki tette ezt a kijelentést.

● Befejeződött az NDK és Csehszlovákia gazdasági vegyes bizottságának 14. ülésszaka. Megegyezés született, hogy a két ország hosszú lejáratú programot dolgoz ki a gazdasági együttműködésre. Az ülésszakon megállapodást írtak alá az NDK és Csehszlovákia 1976-tól 1980-ig terjedő népgazdasági terveinek egybehangolásáról.

● Az amerikai kormány rövidesen korlátozni lesz kénytelen a földgáz-fogyasztást. Az USA-ban mind kisebbek a földgázkészletek, és a helyzet könnyen katasztrofálissá válhat — mondotta a képviselőház belügyi bizottságának elnöke.

● Az amerikai Export—Import Bank több mint 110 millió dollár folyósságát hagyta jóvá két Japánban épülő atomerőmű finanszírozására. A hitel 15 év alatt kell visszafizetni 6 százalékos kamattal.

● Az NSZK-ban tavaly 2,03 millió tonna nyersvasat termeltek (1970-ben 1,99 millió tonnát). Nyersacélból 5,35 milliót (2,05 millió), melegen hengerelt termékekből pedig 3,55 (3,41) millió tonnát gyártottak. A vasérctermelés az 1970-es 422 000 tonnáról tavaly 318 000 tonnára esett vissza.

● Jordánia külkereskedelmi mérlegében az idén áprilisig 20 millió jordániai dinár deficit mutatkozott.

● Franciaország és Csehszlovákia kereskedelmi forgalma tavaly 13 százalékkal fejlődött. A Csehszlovákia irányuló francia export 350,4 millió frankra emelkedett, a csehszlovákiai export értéke pedig 257,6 millió frank volt. A csehszlovák deficit 96 millió frankról 92,7 millióra csökkent.

● Japán hitel nyújt Madagaskárnak gazdasági terveinek finanszírozására. Állítólag 13,6 millió dolláros hitelüzléről van szó.

● Lengyelországban is megkezdik a Pepsi-Cola gyártását. Az új vállalat, amely nyugati koncentrátumot használ fel, Krakóban működik.

● A Tizek öszre tervezett csúcserővel való vámi kellene az amerikai elnökválasztásig — mondotta Barzel nyugatnémet kereszténydemokrata pártvezér. Javaslatát arra alapozza, hogy a csúcserővel való valutakérdésekről is tárgyalnia kell ezek a problémák legalább úgy érintik az USA-t, mint Nyugat-Európát.

● Csökken Dél-Afrika aranytermelése. Júniusban 76 917 kilogrammot, májusban még 77 439 kilogrammot, tavaly júniusban pedig 81 622 kilogrammot termeltek. Az első félévi teljesítmény 455 774 kilogramm. (Egy évvel ezelőtt: 489 053 kilogramm.)

● Három új nukleáris erőművet építenek Spanyolországban. Teljesítményük 5,7 millió kilowatt lesz. Spanyolországban már most is működik három atomerőmű. A tervek szerint 1980-ban az elektromos energia 28 százalékát már atomerőművek adják.

● Megtízszereződött 1957 és 1971 között a szovjet földgáztermelés; 1957-ben 20 milliárd köbméter, tavaly pedig 200 milliárd köbméter állítottak elő. Az évtized közepére már 300 milliárd köbméter termeléssel számolnak. A Szovjetunió jelenleg 15 milliárd köbméter földgáz exportál az európai szocialista országokba.

● Romániában megalakult a Román Kereskedelmi Kamara japán tagozata. A japán testvérszervezetben nemrég alakult meg a román szekció.

A jugoszláv gazdasági helyzetről

A jugoszláv kormány *Bijedics* kormányfő elnökletével megtartott ülésen dokumentumban rögzítette az év első öt hónapjának gazdasági fejlődéséről szóló beszámolóját, amelyet rövidesen a szövetségi képviselőház elé terjesztenek.

A kormány megállapítja, hogy születtek eredmények a stabilizálási program keretében, elsősorban a piacok és az árak tekintetében, továbbá a fizetési mérleg deficitjének csökkentésében, a devizatarifák gyarapításában, a beruházásokban, az elmaradott területek, különösen Koszovo gyorsabb ütemű fejlesztésében. Egyes célok azonban nem valósultak meg.

A kormány megállapítása szerint az év első öt hónapjában a termelés és általában a gazdasági tevékenység a vártnál nagyobb mértékben növekedett, az össztermelés — a mezőgazdaság nélkül mintegy 7 százalékkal, ezen belül az ipari termelés 9 százalékkal. A foglalkoztatottak száma is a vártnál nagyobb arányban növekedett, mégpedig 4,3 százalékkal. A mezőgazdaság ideai eredményeit még nem tudják értékelni, de annyi már most megállapítható, hogy a búza- és a cukorrépa-termés bizonyos csökkenésével kell számolni.

A múlt év decemberéhez képest 1972 első hat hónapjában a kiskereskedelmi árak 6,5 százalékkal növekedtek. A gyáripari termékek árának növekedése 3,1 százalék volt, e termékek kiskereskedelmi ára azonban 5,4 százalékkal emelkedett. (MTI)

Befejeződött a londoni szakszervezeti kongresszus

Londonban befejeződött a Szabad Szakszervezetek Nemzetközi Szövetsége (ICFTU) néven ismert szervezet 10. kongresszusa. A 91 tagországot számláló szervezet mintegy két tucat határozatot hozott az ötnapos értekezlet során. Többek között elhatározták, hogy kapcsolatot létesítenek más szervezetekkel a multinacionális vállalatok „viselkedési kódexének” létrehozása érdekében. Ebben többek között felszólítanak a vállalatbirodalmakat, hogy javítsanak az általuk foglalkoztatott dolgozók szociális helyzetén.

Az ICFTU javasolta tagországainak: készítsenek tanulmányt a háborús célokra termelő iparágak „békéiparrá” történő átalakításának várható hatásairól. Határozat született arról is, hogy a szervezet a jövőben intenzívebben foglalkozik a munkaerőárvándorlás kérdésével és a dolgozó nők problémáival.

A kongresszus a jelenlegi nemzetközi gazdasági rendszer reformját, új munkalehetőségek teremtését, az élet- és munkafeltételek javítását, valamint a személyi jövedelmek és az életszínvonal emelését sürgette.

Szó volt arról is, hogy a bővülő EGK és az EFTA néhány tagországnak részvételével „európai szakszervezeti szövetséget” hoznak létre, a határozatokban azonban ilyen jellegű intézkedésről nem esik szó. (APA, Reuter)

Ausztria áruforgalma Törökországgal és Ciprusal

Az osztrák—török kereskedelem tavaly sikeresen fejlődött. Az export 39 százalékkal, az import pedig 15 százalékkal emelkedett — jelenti az APA-hírhírnökök. Az ankarai osztrák kereskedelmi kiküldött szerint az export növekedésében nem a nagyberendezések játszottak szerepet, hanem főként a vegyianyagok, a tűzállóanyagok és a nemesacél. Emelkedett ezenkívül a speciális ipari gépek exportja, valamint a papír, az alumínium és az elektromos készülékek kivitele is.

Az importoldalról főképpen a gyapot, a magnezit és a dió szerepel; e három cikkcsoporthoz adja ki az osztrák vásárlások értékének kétharmadát. A Törökországgal folytatott kereskedelmi forgalom tovább fejleszthető, mert az ottani beruházási légkör javult és Törökország devizahelyzete — nem utolsósorban az Ausztriában dolgozó török vendégmunkások átutalásai folytán — kedvezőbbre fordult. Ehhez azonban lényeges lenne, hogy az osztrák exportőrök Törökországban több saját képviselőt hozzanak létre, vagy a vevőjelölteket közvetlenül ismeressék meg a termékekkel. Fogyasztási cikkek számára a török piacon hosszú távra nem kedvező a kilátások — véli a kereskedelmi szakember.

Az osztrák—görög árucseré-forgalom meghaladta az 1 milliárd schillinges határt. Ezen belül az osztrák export az import értékének háromszorosa teszi ki. Az osztrák aktívum valamivel meghaladja az 500 millió schillinget. Az export súlypontja — az athéni osztrák külkereskedelmi kirendeltség vezetője szerint — fokozatosan áttérrelődik az ipar és a mezőgazdasági műszaki jellegű szükségleteire, a „mérészertinti” üzemi berendezésekre és a precíziós készülékekre.

Ausztria exportja Ciprusba tavaly 18 százalékkal emelkedett és értéke 47 millió schilling volt. Az onnan származó import 17 százalékkal volt nagyobb és 37 millió schillinget tett ki. Az osztrák kivitelben belül a legutóbbi években állandóan emelkedett a készáru hányada. (APA)

NORVÉGIA DÖNTÉS ELŐTT

A norvég kormány a közös piaci belépéshez a parlamentben megkapta a szükséges háromnegyedes többséget és a miniszterelnök januárban parafalta a csatlakozási okmányt, a végső döntést mégis a szeptemberi népszavazás mondja ki. Csúcspontjához érkezett a belépés híveinek és ellenzőinek vitája, teljes erővel folyik a harc a szavazatok megszerzéséért. A legutóbbi felmérés szerint Norvégia lakosságának 42 százaléka a csatlakozás mellett, 41 százaléka pedig ellene szavaz. A kérdést így a ma még ingadozó 17 százalékos véleménye fogja eldönteni.

A csaknem 4 millió lakosú Norvégia gazdasági fejlődése az 1960-as években viszonylag gyors ütemű és kiegyensúlyozott volt. A megtorpanás jelei tavaly a második felévben jelentkeztek először és mind ez ideig nem sikerült kilábolni a visszaesésből. Tavaly a bruttó nemzeti termék (GNP) 5 százalékkal nőtt, az idén az emelkedés várhatóan 4,5 százalékkal lesz. (Ezen belül az ipari termelés 3 százalékkal nőtt — 1970-ben 3,5 százalékkal —, a mezőgazdaság pedig 5 százalékkal termelt kevesebbet, mint egy évvel korábban. A GNP-emelkedés így jórészt a terciér ágazatoknak köszönhető.)

Norvégia hagyományosan negatív szaldójú külkereskedelmi mérlegét általában a hajózási eredő bevételek szolgálták kiegyenlítően. Tavaly ez azonban elmaradt, így a fizetési mérleg 2,3 milliárd koronás rekorddeficittel zárult.

Az évi áremelkedés 6 százalékos volt. Kedvező volt a helyzet — és ez a folyamat az idén sem lassult le — a beruházásokban és a magánfogyasztásban: az előbbi 11, az utóbbi pedig 5 százalékkal emelkedett. Ennek megfelelően a munkanélküliek száma igen alacsony, igaz viszont, hogy az iparban a kapacitáskihasználtság jelei mutatkoznak. Más oldalról a megnövekedett beruházási igény — amely lassanként érezhető a hazai ipar rendelkezéskorlátozásainak alakulásában — kiváltotta az import, elsősorban a gépek és berendezések bevitelének növekedését, miközben a norvég export emelkedését a lebegő valutaárfolyamok és a 10 százalékos amerikai és dán importadó gátolta. Ennek tudható be, hogy 1970-ben 20, tavaly 6,5 százalékkal emelkedett a bevétel, míg a kivétel csak 14, illetve 5 százalékkal nőtt.

A gazdasági helyzet legfontosabb jellemzőinek áttekintése után érdemes megvizsgálni a közös piaci csatlakozás körül kialakult harc fő erővonalait. A belépést ellenző Parasztpárt és Centripárt legfontosabb érve, hogy a csatlakozással Norvégia elveszítheti politikai és gazdasági függetlenségét és az integrált Nyugat-Európa kis láncszemévé válik. Nemkülönbön nyomos indok a mezőgazdaság jövője, melyet az említett pártok teljesen kilátástalannak tartanak.

Az ország területének mindössze 3 százaléka mezőgazdaságilag hasznosítható, de ebben a szektorban a lakosság 11 százaléka dolgozik. A mostoha éghajlati körülmények között termelő életképtelen kisbirtokok csak a hazai élelmiszerkészletet egyharmadát tudják kielégíteni. A mezőgazdasági árszint jóval magasabb, mint a Közös Piac tagállamaiban. Mivel a csatlakozás után Norvégia is kötelező lesz az integráció agrárrendtartása, a parasztoikat jelentős veszteség éri. Előzetes számítások szerint jövedelmük 35 százalékkal fog csökkenni. Nehéz helyzetbe kerül az élelmiszeripar is, hiszen az olcsóbb közös piaci termékek várhatóan elárasztják a norvég piacot.

A csatlakozás ellenzői szerint nem kielégítő a halászat kérdése megoldása sem. A GNP-hoz a halászat csak 2 százalékkal járul hozzá, de az összexport 15 százalékát és a szektor adja és itt dolgozik a lakosság 5 százaléka is. A Közös Piac halászati rendtartása szerint a tagállamok szabadon halászhathatnak egymás 12 mérföldes parti vizein is. Ez a rendelkezés elfogadhatatlan

Norvégia számára, hiszen halfogásának döntő hányada a halban igen gazdag vizekről származik és attól tart, hogy a többi tagállam „lehalássza” előle a zsákmányt. A döntést egyelőre elhalasztották 1982-ig.

A közelmúltban külön szervezet alakult „Népi Mozgalom a Közös Piaci Csatlakozás Ellen” néven, amelynek tábora elsősorban a bizonytalan jövőjű kisiparosokból és farmerekből tevődik össze. A fiatalos nagyrésze is a belépés ellen foglal állást és tiltakozik a nemzetek feletti forma gondolata ellen.

A „frontvonal” másik oldalán állnak az olcsó energiára alapított nagyüzemek tulajdonosai és a hajózási társaságok. Ők a teljes jogú tagság elnyerésének legodaadóbb hívei. A két legnagyobb párt, a Konzervatív és a Szocialista Párt szintén a csatlakozás mellett van. Kétségtelen, hogy Norvégia viszonylag szűk keresztmetsztű ipara igen fejlett és a jelenlegi Hatokénál alacsonyabb árszínvonalra a csatlakozás esetén jelentős többletbevételhez jut-tatja az országot.

Norvégia fontos exportcikke az alumínium. Tavaly 528 ezer tonnát állítottak elő, s ennek legnagyobb részét exportálták, főleg a nyugat-európai piacokra. A skandináv ország Európa első számú magnézium-, alumínium- és ferroötvözet-termelője, s ez elsősorban a gazdag energiakincseknek köszönhető.

Figyelmre méltó fejlődés következett be a gépiparban és a gépipari kivitelben. 1959-ben az összexport 5, tavaly már 15, hajóeladással együtt 20 százalékát adta ez az ágazat. Az egy év óta tartó gazdasági megtorpanás következtében az ipari termelés valamelyest visszaesett, de a gépipari export továbbra is növekszik. Fontos tényezője a gazdasági életnek és az exportnak is a vas- és acél-, valamint a cellulóz- és papíripár.

A közös piaci belépés igen jó konjunktúrát hozhat a norvég iparnak és az exportnak — érvelnek a csatlakozás támogatói. A többletbevételből majd bőségesen lehet kárpótolni a mezőgazdaságot. Persze arra is számítanak, hogy 1973 után még jobban összefonódik a nyugat-európai és a norvég tőke, valamint a jelenleginél több tőke áramlik be az országba. Nem vitatható, hogy a norvég ipar és tengerhajózás — amely 20 millió BRT befogadóképességű hajóparkkal rendelkezik — számára a csatlakozás feltétlenül előnyös.

Norvégiát a külkereskedelem készítette hasonló lépésre az angol csatlakozási kérélem benyújtása után. A külkereskedelmi viszonylati megoszlása a belépést támogató politikai és gazdasági körök legfontosabb érve. Az EFTA-tag Norvégia kivételének 30 százaléka a közös piaci tagállamokba, 47 százaléka pedig az EFTA-országokba irányul. A bevételben a megfelelő számok 48, illetve 25 százalék. Mivel legfontosabb EFTA-partnerei — Nagy-Britannia és Dánia — csatlakoznak az integrációhoz, Norvégia kivételmaradása súlyos következményekkel járna gazdasági élete számára. A norvég hivatalos körök nem kívánják a diszkriminatív vámfalon kívül maradni, hiszen az északi ország külkereskedelmének háromnegyede a közös piaci, illetve a szervezett szerződéses kapcsolatban álló európai államokkal bonyolódik.

Gonda György—Lőrincze Péter

A HELYIIPAR SZEREPE ROMÁNIÁBAN

Romániában a nagy iparvállalatokkal párhuzamosan állandóan fejlődik a helyiipar is. A gyors fejlődést bizonyítja az, hogy az elmúlt tíz év alatt az évi átlagos növekedési ütem körülbelül 11 százalékos volt. A helyiiparhoz 252 vállalat tartozik. Ezek több mint 250 ezer munkást és alkalmazottat foglalkoztatnak. Jelenleg ezek a vállalatok adják az ország bruttó ipari termelésének 9 százalékát. Csak ennek a szektornak a termelése 1972-ben 1,6-szerese az 1938. évi teljes ipari termelésnek.

A helyiipar termékeinek nagy része — 62 százalék — belföldön talál piacot, a többit exportálják. A román helyiipar körülbelül 5000-féle terméket szállít 66 országba. Legfontosabb vevői az európai országok. Ezenkívül az USA-val és Kanadával is jelentős kereskedelmet bonyolít le. Az exportban főleg építőanyagok, fémipari termékek, bútork, kerámia- és bőrtárgyak, kovacsoltvas és fonottáruk, valamint koricalevel szerepel. A bútork nagyon fontos kiviteli cikk. A brassói, temesvári, aradi üzemek kizárólag exportra dolgoznak, fő vevőjük az NSZK és Anglia.

A román helyiipar minden jelentősebb kiállításán és nemzetközi vásáron is résztvesz. A múlt évben az *Itexim* külkereskedelmi vállalat 34 vásáron állított ki, többek közt Kölnben, Utrechtben, Kairóban, Párizsban, Frankfurtban, Münchenben. 1972 második felében a vállalat még 18 nem-

zetközi vásáron mutatja be termékeit, köztük Damaszusban, Algírban, Szalonikiben, Zágrábban, Helsinkiben, Plovdivban, Lipcsében és Bagdadban. Ugyanakkor specializált vásárokon is kiállít, mint például a brüsszeli köz-szükségleti cikkek vásárára. (Agerpres)

A bolgár—francia árucseré

Bulgária és Franciaország között állandóan növekszik az áruforgalom. Az elmúlt évben elérte a 85 578 000 devizaleva, amely kétszerese az 1965. évinek. A Franciaországba irányuló, korábban kizárólag agrárjellegű bolgár kivitel struktúrája megváltozott, növekszik az ipari termékek: fémek, horgany, vegyipari cikkek és különféle gépek részaránya. Franciaország főként komplex berendezéseket szállít Bulgáriába.

A két ország árucseré-forgalmát 1970 és 1974 között hosszú lejáratú egyezmény szabályozta, amelynek keretében kibővítették a francia piacon liberalizált bolgár árucikkek listáját. A bolgár—francia műszaki-tudományos együttműködést és az ipari kooperáció feltételeit speciális megállapodás rögzíti.

Franciaország Bulgária harmadik legfontosabb nyugat-európai kereskedelmi partnere. (BTA)